

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการปลูกพืชผัก
ปลอดสารพิษ ตำบลสันทราย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นางวรุณศิริ ฝั้นคำอ้าย

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ศาสตราจารย์ ดร.มนัส สุวรรณ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการปลูกพืชผักปลอดสารพิษใน ตำบลสันทราย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของ เกษตรกร ระดับความสำคัญของปัจจัย และกระบวนการตัดสินใจของเกษตรกรในการตัดสินใจปลูก พืชผักปลอดสารพิษ ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานศึกษาที่เกี่ยวข้อง และแบบ บันทึภาคสนาม การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การใช้แบบสอบถาม การใช้แบบนำ สัมภาษณ์ทั้งที่มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง รวมทั้งการสนทนาพูดคุยและใช้ชีวิตร่วมกับ ชาวบ้าน

การสอบถามความรู้ความเข้าใจใน เรื่องการปลูกพืชผักปลอดสารพิษ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกพืชผักปลอดสารพิษ อยู่ในระดับสูง รองลงมา คือ ระดับปานกลางร้อยละ แต่เกษตรกรยังขาดความเข้าใจในเรื่องของสภาพความเป็นกรดต่างของดินที่ ใช้ในการปลูก และอายุของเมล็ดพันธุ์พืชที่จะใช้ในการเพาะปลูก

เมื่อทำการวิเคราะห์ได้คะแนนของปัจจัยแต่ละด้าน เพื่อพิจารณาว่าปัจจัยใดที่มีระดับ ความสำคัญมากที่สุดต่อการตัดสินใจปลูกพืชผักปลอดสารพิษ พบว่า ด้านสังคมและบุคลากร ปัจจัย สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเสี่ยงต่อการทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพผู้บริโภค เป็นเรื่องที่เกษตรกรผู้ปลูก พืชผักปลอดสารพิษให้ความสำคัญมากที่สุด ด้านกายภาพ/ระบบนิเวศของชุมชน ปัจจัยสารเคมี ตกค้างในสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการตัดสินใจปลูกพืชผักปลอดสารพิษ เป็นเรื่องที่เกษตรกรผู้ปลูก พืชผักปลอดสารพิษให้ความสำคัญมากที่สุด และด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยผักปลอดสารพิษเป็นที่ ต้องการของตลาด เป็นเรื่องที่เกษตรกรผู้ปลูกพืชผักปลอดสารพิษให้ความสำคัญมากที่สุด

สำหรับการศึกษากระบวนการตัดสินใจของเกษตรกรในการปลูกพืชผักปลอดสารพิษพบว่า เมื่อนำข้อมูลมาจัดประเภท โดยแบ่งปัจจัยที่สำคัญและมีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการปลูกพืชผักปลอดสารพิษเป็น 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายในชุมชน และปัจจัยภายนอกชุมชน โดยปัจจัยภายในชุมชน ได้แก่ ลักษณะนิเวศวิทยาของชุมชน คือ ผลกระทบจากการทำการเกษตรแบบใช้สารเคมี ทำให้ดินที่เคยสมบูรณ์กลับแห้งแข็งพืชเจริญเติบโตไม่ดี ระบบสังคมในชุมชนที่มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ทำให้แนวคิดการทำการเกษตรแบบปลอดสารเคมีแพร่ไปทางสายสัมพันธ์นี้ด้วย และองค์กรชาวบ้านได้สนับสนุนการเกษตรแบบปลอดสารพิษ เพื่อไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ส่วนปัจจัยภายนอกชุมชน ได้แก่ กระแสการพัฒนาหลักของประเทศ ทำให้เกิดปัญหาและผลักดันให้เกษตรกรหาทางเลือกใหม่ๆ ตลอดจนการสื่อสารมวลชนได้รับการสนับสนุนจากภายนอกด้วยการเข้าไปส่งเสริมในชุมชน การแลกเปลี่ยนเชื่อมความรู้กับภายนอกชุมชน โดยการอบรมสัมมนาประชุมตามโอกาสที่อำนวย ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัยนี้ ต่างมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในการศึกษาปัจจัยภายในและภายนอกที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ และผลักดันให้เกิดกระบวนการตัดสินใจของเกษตรกรในการปลูกพืชผักปลอดสารพิษ

นอกจากนี้ ประชากรกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า สภาพแวดล้อมหลังจากปลูกผักปลอดสารพิษดีขึ้นสังเกตได้จากความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำ และสุขภาพของเกษตรกร รวมถึงคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

Independent Study Title	Factors Affecting Farmer's Decision Making on Growing Non-Toxic Vegetable in Sansai Subdistrict, Saraphi District, Chiang Mai Province
Author	Miss Wathusiri Fankamai
Degree	Master of Arts (Man and Environment Management)
Independent Study Advisor	Prof. Dr. Manat Suwan

ABSTRACT

The objective of this research, entitled: 'Factors Affecting the Decision of Farmers in Tambon San Sai, Amphur Saraphee, Chiang Mai to Plant Pesticide-free Vegetables', is to study the farmers' understanding of pesticide-free vegetable cultivation, the level of importance of a number of factors related to this practice, and the decision-making process followed by the farmers. Data collection was carried out through documentary study, the taking of field notes, participant and non-participant observation, the use of a questionnaire, and structured and non-structured interviews. In addition, the researcher also talked and spent time living with the villagers.

From the interviews, it was found that the majority of the sample group has a high level of understanding of pesticide-free vegetable cultivation; however, they still lack an understanding on soil acidity/alkalinity and the age of seeds used for pesticide-free vegetable cultivation.

When studying those factors that influence the decisions of farmers to plant pesticide-free vegetables, it was found that, in terms of social and personnel aspects, the farmers rated 'the danger of pesticides on the health of the consumers' as the most important factor. In terms of physical/ecological aspects (in the community), the farmers rated 'the danger of residual chemical substances in the environment' as being the most important factor. Finally, in terms of economics, the farmers rated the 'market demand for pesticide-free vegetables' as the most important factor.

From a study on the decision-making process of the farmers, it was found that the most important factors influencing their decision to plant pesticide-free vegetables can be divided into two main categories: internal and external factors. It was found that the internal factors consist of soil deterioration resulting from chemical-based agriculture, the spread of non-chemical agriculture concepts through the community's social system (which takes the form of kinship relationships), and the promotion of such concepts by villager organizations. The external factors consist of the major forces resulting from national development (forcing the farmers to seek new options), the promotion of non-chemical agriculture through mass communication, and knowledge exchange between the community and outside through seminars and conferences. In addition, it was found that it is the interaction between internal and external factors that stimulates and leads to successful decision-making by the farmers regarding pesticide-free vegetable cultivation.

Furthermore, the sample group stated that the environment has improved since planting pesticide-free vegetables, as seen from the fertility of the surrounding land and the farmers' improved health and quality of life (both social and economic aspects).